RADOMER KIELCER LEBEN „Należytość pocztową uiszczono ryczałtem" פרייז 25 גראשען פרייטאג

הײַנט 10 זײַטן.

אדרעס
פון „ראדאמער-קעלצער לעבן"

Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אַנאָנסען פּרייז!
איין מילימעטער שורה: פאר'ן טעקסט 20 גר.
" " " אין " 40 "
" " " נאָכ'ן " 18 "
די ערשטע זייט צונהאלב 8 שפאַלטען
אין טעקסט און לעצטע זייט 4 "

ראדאמער-קעלצער לעבן

ראדאם פרייטאג ו' ניסן תרפ"ז פאר'ן אינהאלט פון טעקסט אין די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראנטוואָרטליך 8-go kwietnia 1927 r.

צו דער פערלאָבונג פון מיין ליבע טאָכטער
עלקע קאַרמאַן
מיט ה'
שמחה נייִמאַן
ווינש איך פיעל גליק.
רייזעל קאַרמאַן.

עלקע קאַרמאַן שמחה נייִמאַן
═ פערלאבט ═
ראַדאָם 4 קוויעטשען 1927.

צו דער פערלאָבונג פון מיין ליבען זוהן און ברודער
שמחה מיט פרל' עלקע קאַרמאַן
וואונשען מיר די הארציגסטע ברכות, זאָל איער פאראייניגונג
אייך אייביגע צופרידענהייט ברענגען.
מוטער **דינה** און ברודער **הערשיל נייִמאַן.**

א הארציגען מזל-טוב וואונשען מיר אונזער ליבען ברודער און
שוואָגער **ש מ ח ה** צו זיין פערלאָבונג מיט פרל'
ע ל ק ע ק אַ ר מ אַ ן,
זאָל מזל און ברכה זייער לעבענס-וועג באגלייטען.
ברוך נייִמאַן עם פרוי און קינדער.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען ברודער און שוואָגער
שמחה מיט פרל' עלקע קאַרמאַן
וואונשען מיר א הארציגען מזל-טוב. זאָל זייער נייער לעבענס
וועג זיין בעלויכטען מיט שטראַלען פון א גליקליכע צוקונפט.
יוסל נייִמאַן עם פרוי און קינדער.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליבען ברודער און שוואָגער
שמחה מיט פ-ל' עלקע קאַרמאַן וואונשען מיר א גליקליכע
צוקונפט און א איבערנעמען עפאָכע אין זייער נייעם לעבענס-וועג.
י ה ו ש י ע נ י י מ אַ ן
עם פרוי און קינדער.

מזל-טוב און פיל גליק וואונשען מיר אונזער ליבען ברודער
און שוואָגער **שמחה** צו זיין פערלאָבונג מיט פרל'
עלקע קאַרמאַן. דעם יונגען פאָרל וואונשען מיר זייער
זיווג-הזוג זאָל האָבען פארגעקומען בשעה מצלחת און די
ליבע מוטער זאָל פון זיי פיל נחת דערלעבען.
משה צוקער עם פרוי און **קינדער** גריצע.

צו דער פערלאָבונג פון אונזערע טרייע שוועסטער און שוואָגערין
עלקע מיט ה' **שמחה נייִמאַן** ווינשען מיר אונזער ליבע
מוטער און שוויגער פיעל נחת און דעם יונגען פאָרל פיעל
גליק און אייביגע צופרידענהייט.
מאָטיל, חאנטשע, חיי'
און חיים קאַרמאַן.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער טרייע און געליבטע
שוועסטער און שוועגערין
עלקע קארמאַן מיט ה' **שמחה נייִמאַן**
ווינשען מיר פיעל גליק און צופרידענהייט.
שלמה עם **הינדזיא** קאָנער

אויף פסח

קויפט נור
„כרמל"
ווייך און קאניאק
„כרמל"-וויין און קאָניאַק איז **כשר לפסח**
אפילו למהדרין מן המהדרין.
„כרמל"-וויין און קאָניאַק איז בעסער פאר די טייערסטע אויס-לענדישע ווייַנען און קאָניאַקען.
זוכט נאָך אויפ'ן עטיקעט די שוץ-מאַרקע:
2 מרגלים טראָגען דעם אשכול. אָהן דעם איז עס נישט קיין „כרמל".

JASNEJ SŁOŃCA
NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁOG
פרישט אָב פאָטאדזקעס, לינאלעאום און פאַרבט אין פערלויף פון איין שעה, ווייסע פאָדלאָגעס אויף רויט אָדער טונקעל-ארזשעך.

צו דער חתונה פון אונזער קוזין
יעקב אבראמזאָהן
מיט פרל' **שרה'לע ווייס** (חיפה)
גראטולירען מיר הערצליך
און ווינשען די עלטערן
פיל נחת.
לאה'טשע און **מאיר**
ה ע ר ץ.

צו דער האָכצייט פון מיין ליבען קוזין
יעקב אבראמזאָהן
מיט פר'ל **שרה'לע ווייס** (ארץ-ישראל)
ווינש איך זיי אייביגע צופרידענהייט
און די עלטערן פיל נחת.
דוד סאָנקעוויטש.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער
שוועסטער און שוועגערין פר"ל
עלקע קארמאַן מיט ה' **שמחה נייִמאַן**
וואונשען מיר א הארציגען ברכת מזל-
טוב, א גליקליך הארמאָנישע צוזאמענ-
לעבען און שטענדיגעס צופרידענהייט.
שוועסטער און **שוואָגער**
קיעלץ. **כ א ר נ ד א ר ף.**

צו דער האָכצייט פון ה'
ע. ? פ אָ ט אָ ו ס ק י
מיט פר"ל **ס. ל. ש נ יי ע ר**
וואונש איך גליק און א הערליכע
צוקונפט.
ב. מאַנדעלבוים.

א הארציגען מזל טוב דער פר"ל
העלאַ קלייַנבערג (סאָסנאָוויץ)
צו איהר פערלאָבונג מיט
ד"ר יאַן גאָלדשטיין (קעלץ).
ש. בענעט.
וואַרשא. אדר ב' תרפ"ז.

מז"ט
וואונש דער קאָמיטעט פון דער תלמוד
תורה סקארישאָווער 24 דעם זעהר
בעליבטען קאסירער פון דער ת"ת ה'
בנימין לאַנדוי צו דער האָכצייט פון
זיין זוהן **יעקב** וואָס איז פאָרגעקומען
זונטאג פ' תזריע.
דער קאָמיטעט און דאָס **פערסאָנאַל**
פון דער ת"ת אויף סקארישאָווער גאַס.

צו דער חתונה פון
ח יי ט ש ע ר יי ש ע ר
מיט **מ אָ ט ל ש ר יי ב ע ר**
די הארציגסטע וואונשען.
קעלץ. פאמיליע **קירשענבוים.**

PŁYN
JASNEJ SŁOŃCA
רייניגט אם-בעסטען שויבען,
מעטאלען, שפיג-
לען און מארמאָר.
SPRÓBUJCIE A PRZEKONACIE SIĘ

קאנקורענץ צווישען כעלם און לובלין בנוגע דאס איבערטראגען אהין די ראדאמער באהן-דירעקציע.

ל'עצטענס ווערט פיעל גערעדט און געשריבען מכח דער פראגע פון איבערטראגען די ראדאמער באהן-דירעקציע פון ראדאם, און זי איבערפיהרען אין איינער פון די שטעדט: כעלם, אדער לובלין.

געהט עס טאקע ארום אט דער פראגע אן א שטארקע קאנקורענץ, ווער פון די ביידע דערמאנטע שטעדט זאל בעקומען פארצוג און האבען מעהר שאנסען אויף צום ערהוערבען פאר זיך די בכורה אויף אט דעם געביעט.

פון דער דאזיגער קאנקורענץ קאן מען, אלזא, ארויסדרינגען, אז די פראגע דרעהט זיך נישט מעהר ארום, ווי נאר דעם איינעם פונקט, צו בעשטימען דעם פלאץ, און דאס ארט, וואס זאל ענטשפרעכענד זיין צוגעפאסט פאר אזא מלוכה'שע קערפערשאפט, ווי עס איז די ראדאמער באהן-דירעקציע. עס איז, הייסט עס, בלויז א ספק בנוגע דער אויכוואהל פון ארט און שטאדט וואס אנבעלאנגט דער עצם פראגע פון איבערטראגען די דירעקציע פון ראדאם אונטערליגט עס נישט קיין שום צווייפעל און לויט דער אקטועלקייט פון די הערשענדע קאנקורענץ-שטימונגען צווישען כעלם און לובלין, קאן מען עס אורטיילען פאר א געשעהענעם פאקט. אין פאל ווען אזא קאנצעפציע זאל האבען א קאנקרעטען אינהאלט און דאס איבערטראגען די ראדאמער באהן-דירעקציע זאל זיין א פאקטיש ענטשלאסענע זאך, וואלט געווען פיל פארצווארפען דער היגער שטאדט-פערוואלטונג פאר איהר גרינגשעצענדע האנדלונג נישט אנצונעמען אין דער הינזיכט געהעריגע שריט ביי דער מאכט, אז די דירעקציע זאל ווייטער בלייבען ווי ביז יעצט אין ראדאם.

כעלם און לובלין שלאפען נישט, יעדער פון זיי איז זיך משתדל און בעמיהט זיך די ראדאמער דירעקציע אריבערצוקריגען אויף איהר טערריטאריע און די איינציגע וואס פערהאלט זיך רוהיג. בלייבענדיג גלייכגילטיג צו דער גאנצער זאך, איז ראדאם. מ'הערט אבסאלוט נישט, אז ראדאם זאל האבען גאר בדעה זיך ענטגעגענצושטעלען און ארויסדריקען איהר פעסטען ווילען און פערלאנג, אז די דירעקציע זאל אויף ווייטער פערבלייבען אויף איהר ביז א העריגען ארט.

אויף ווי ווייט כעלם שטרעבט און איז פעראינטערעסירט, אז די באהן דירעקציע זאל איבערגעטראגען ווערען אויף איהר באדען, בעווייזט דער פאקט וואס דער דארטיגער שטאדט-ראט האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו די הויז-בעזיצער פון כעלם און צום דארטיגען סוחר'טום, אז די ערשטע זאלען פערדינגען דירות לויט א ספעציעלען פרייז פון דירה-געלד און די צווייטע זאלען אסיגנירען א גרעסערע סומע געלד, כדי מעגליך צומאכען צו פערשאפען דירות, אדער אויפשטעלען צייטווייליגע באראקען פאר די בעאמטע פון דער באהן דירעקציע.

די כעלמער שטאדט פערוואלטונג ווייזט ארויס מעהר פערשטענדניש אין דעם פרט ווי די ראדאמער. זי בעמיהט זיך ענטקעגענצוקומען דער רעגירונג מיט אזעלכע בעדינגונגען, צוליב וועלכע ס'זאל זיך לוינען, אז כעלם זאל האבען פארצוג לגבי לובלין, און, געדענקענדיג, אז דאס איבערטראגען די באהן-דירעקציע אויף אנ'אנדער ארט איז פערבונדען מיט אומגעהוירע הוצאות-ען, וויל כעלם נעמען אויף זיך א טייל פון זיי, כדי די פראגע זאל פאר איהר געלעזט ווערען פאזיטיוו.

די בעמיהונגען מצד די שטאדט כעלם איז א גאנץ נאטירליכע זאך. דען זי ווייסט, אז מיט'ן איבערטראגען אהין די באהן-דירעקציע ווערט דער האנדעל אויפגעלעבט ווערען. ס'וועט צוקומען עטליכע טויזענד שטענדיגע קאנסומענטען. ס'וועט אויך אויפבליהען דאס האנדווערקערטהום און כעלם וועט אזוי נאך שטופענווייז דערגעהן ביז דער מדרגה פון א גרויסע פראווינץ-שטאט. כעלם בעווייזט דערמיט, אז זי ווייסט וואס פאר א בעדייט דאס איבערפיהרען אהין די באהן-דירעקציע האט אין עקאנאמיש-ווירטשאפטליכען זין. פאר וואס פערשטעהט נישט דאס זעלבע די שטאדט-פערוואלטונג פון ראדאם?

קיין כעלם איז אין צוזאמענהאנג מיט דאס איבערטראגען אהין די דירעקציע, געקומען די פאריגע וואך דער קאמוניקאציע מיניסטער, ה' ראמאצקי אין בעגלייטונג פון פרעזעס פון דער ראדאמער באהן-דירעקציע, איינציגע אינזשינירען און אנדערע העכערע באהן-בעאמטע. אין דארטיגען מאגיסטראט, וואו דער מיניסטער האט געמאכט א וויזיט, האבען זיך פארגעשטעלט פאר איהם פערשידענע דעלעגאציעס, וועלכע האבען ערקלערט די עקאנאמישע ווי אויך די פאליטישע נויטווענדיגקייט פון איבערטראגען אהין די דירעקציע. אויבוואהל דער מיניסטער האט אויפמערקזאם געמאכט, אז קיין קאטעגארישען צוזאג וועגען דאס איבערטראגען די דירעקציע קאן ער נישט געבען, ווייל דאס איז אין דער גרעסטען מאס אבהענגיג פון מיניסטארען-ראט, איז עס אבער נאך נישט קיין ראיה, אז ראדאם דארף גארנישט טוהן אום צו פערטיידיגען איהרע אייגענע אינטערעסען, וועלכע זענען נישט ווייניגער וויכטיג ווי פאר כעלם איהרע כעלמער אינטערעסען, און ווי פאר לובלין איהרע לובלינער אינטערעסען.

די עקאנאמישע לאגע פון ראדאם איז נאך ווייט פון צו זיין א גליקליכע. ביי די היינטיגע עקאנאמישע פערהעלטענישען אין אונזער שטאדט, שפילט בלי ספק א קאלאסאלע ראליע אזא רעגירונג'ס אינסטיטוציע, ווי די באהן-דירעקציע ביי וועלכער עס זענען בעשעפטיגט הונדערטער און אפשר טויזענדטער בעאמטע און אנגעשטעלטע, וועלכע זענען ביים היינטיגען טאג די קונים און קונדען פון היגע סוחרים און האנדווערקער. אמת, דער בעאמטער בעקומט נישט אזא הויכע פענסיע ביי היינטיגע צייטען, אבער דאך איז ער אין זיין ביודזשעט בעהאוויגנט, און ער ווייסט, אז די אין די סומען קאן ער אויסגעבען, און אזוי-ארום איז ער דער שטענדיגער און זיכערסטער עלעמענט פאר'ן קרעמער, סוחר און האנדווערקער ביי וועמען ער קליידט זיך, ארדענט איין זיין הויז-ווירטשאפט און גיעט צו לייזען.

צווישען כעלם און לובלין געהט א לעבהאפטע קאנקורענץ בנוגע דעם זיץ-פלאץ פון דער ראדאמער באהן-דירעקציע, יעדער ציהט צו זיך און ראדאם שווייגט, ווי דער ענין וואלט איהר גארנישט אנגעהערט. ערשט אויף דער לעצטער זיצונג פון היגען שטאדט-ראט האט ראטמאן ה' פשילענצקי זיך געווענדעט מיט א ביטע צום מאגיסטראט אויסצונוצען אלע מעגליכקייטען אום נישט צו דערלאזען דאס איבערטראגען די באהן-דירעקציע פון ראדאם. דער ענין פון איבערטראגען די דירעקציע איז שוין אקטועל שעהנע וואכען און דער ראדאמער שטאדט-ראט האט זיך דערמאנט צום שפעטסטענס און דערצו נאך אויף זיין לעצטער זיצונג, מיט וועלכער ס'איז פערענדיגט געווארען זיין ביז אהעריגער עקזיסטענץ. ה' פשילענצקי האט בעריהרט די פראגע, ווען פאר'ן שטאדט-ראט איז געלעגען א אפיציעלע מעלדונג וועגען פונאנדערלאזען איהם און בעשטימען וואהלען צו א נייעם שטאדט-ראט.

אמת, ראדאם האט זיך שפעט דערמאנט, אבער ווי ט'הייזט אויס איז דער ענין נאך נישט קיין פערשפעטיגטער. דער מיניסטארען-ראט דארף נאך דעצידירען וועגען איבערטראגען די באהן-דירעקציע. און דעריבער בעדארפען די פארשטעהערשאפטען פון אלע ראדאמער עקאנאמישע און ווירטשאפטליכע אינסטיטוציעס צוזאמען מיט דער שטאדט-פערוואלטונג זיך משתדל צו זיין ביי דער רעגירונג און איהר איפקלערן, אז דאס איבערטראגן די באהן-דירעקציע וועט זיך געוויס אפרופען און וועט ווייט ניט ווירקען צום גינסטן אויף דער עקאנאמישער קאניוקטור פון ראדאם. על כל פנים בעזיצט דאך ראדאם נישט קיין ערגערע בעדינגונגען ווי די דערמאנטע קאנקורירענדע שטעדט. כעלם האט נישט קיין עלעקטריע און נישט קיין קאנאליזאציע. זאכען, וואס זענען אונבעדינגט נויטיג פאר אזא מלוכה-אינסטיטוציע. ווייטער לובלין שטעהט אויך נישט ווירטשאפטליך העכער פאר ראדאם. א חוץ דעם איז דאס איבערטראגען די באהן-דירעקציע פערבינדען מיט גרויסע אויסגאבען. די פארשטעהערשאפט פון די היגע געזעלשאפטליכע קערפערשאפטען דארפען וועגען דעם אויפמערקזאם מאכען די געהעריגע רעגירונג'ס-אינסטאנצען, וואו די פראגע דארף ערשט ענדגילטיג בעשלאסען ווערען. ס'איז א נויטווענדיגקייט, אז ראדאם זאל וועגען דעם אינטערווענירען, כל זמן ס'איז נאך דא צייט.

ב. צווייג.

איבעריג...)(

פון ד"ר א. מוקדוני.

צו גרינבוים'ס „היסטארישען ווארט" וועגען „איבעריגען מיליאן", נעמט איצט א שטעלונג ד"ר א. מוקדוני, וועלכער שרייבט:

פוילען האט א מיליאן איבעריגע יודען.

פארהאן מסתמא זעהר ארימע פאליאקען, פארהאן מסתמא זעהר פיל ארבייטסלאזע פאליאקען, פארהאן זעהר פיל פאליאקען, וואס וואנדערן אויס פון פוילען אין אנדערע לענדער, אבער קיינער האט נישט גענומען קיין בלייש-טיפט אין האנד און האט נישט אויסגע'חשבון'ט וויפיל פאליאקען איבעריגע עס זענען דא אין פוילען.

ווען א פאליאק איז ארבייטסלאז, ווען א פאליאק פערלאזט זיין היימלאנד וועט קיינער איהם נישט אנקלעבען א צעטעל מיט'ן אויפשריפט „אן'איבעריגער".

עס איז א שרעקליך ווארט.

מען טאר עס אין מויל נישט ארויסרעדען.

אין דער ארימסטער פאמיליע זענען קיין איבעריגע קינדער נישטא, דאס ארים שטיקעל ברויט ווערט געטיילט צווישען אלעמען, אין דער ענגער דירה האבען אלע וואו צוצושפארען דעם קאפ, אין „א געזינד זאלבע אכט מיט בעטען נאר צוויי" שלאפט מען צוזאמען מיט הענטלעך אין פיסלעך געפלאכ-טענע.

נישטא קיין איבעריגע!

איבעריגע, דאס איז דאס בייזסטע ווארט.

צעהלט מען שוין, חשבונ'ט מען שוין די איבעריגע יודען אין פוילען, קאן מען זיך נישט אפשטעלען ביים היינט; היינט זענען דא א מיליאן איבעריגע, אין צעהן יאהר ארום וועלען שוין זיין צוויי מיליאן איבעריגע און אין צוואנציג יאהר ארום וועלען שוין זיין דריי מיליאן איבעריגע.

די איבעריגע וועלען זיך אליין מעה-רען און פרוכטערן און די פאליאקען וועלען זיך מעהרען און פרוכטערן און מיט יעדען צוגעקומענעם פאליאק וועט א יוד ווערען איבריג און אזוי ארום וועט פוילען פערפלייצט ווערען פון מיליאנען איבעריגע יודען.

און קיין מיטלען, מיט וועלכע מען זאל קענען אבציהען אין אנדערע, פריי-ערע לענדער די מיליאנען איבעריגע, זענען נישטא.

פוילען איז אן'ארים לאנד און איז דערצו שטארק איבערגעפעלקערט.

זי ווערט געקוועהלט פון ענגשאפט.

דאס וועט קיינער נישט לייקענען.

אבער אין ענגשאפט קען מען נישט זאגען צו א מיליאן יודען: רוקט זיך אפ אין מאכט אונז גרוימער.

האבען אבער די פוילישע אנטיסע-מיטען אנגעהויבען שרייען, אז יודען מאכען זיי ענג. אז א מיליאן יודען מוזען זיך אפרוקען און מאכען זיי גרוים.

אין יודען האבען גלייך גענומען א בליישטיפט אין האנד אין האבען אויס-גערעכענט און אויסגעפונען, אז עס איז טאקע אמת, א גאנצער מיליאן יודען זענען דא איבעריגע.

א ווארשאווער יוד א פערגעטערער פון פוילישער נאבעלקייט האט אמאל געזאגט: ווען איך וועל בעגעגענען צוויי ארימע לייט, א פוילישען און א יודי-שען אין איך וועל האבען בלויז איין קאפיקע אין קעשענע וועל איך די קא-פיקע אפגעבען דעם פוילישען ארימען, ווייל איך בין זיכער, אז דער נאבעלער

פאטאקאל.

מיר בעשיינען היערמיט אן די גע-ברידער פאטאק אינטער די פירמא

„י. ד. פאטאק זעהנע"

אין מאלאבאנדז נעבען בענדין, אז די קאקוספוטער פון קאקוסניסע וואס ווערט אויסגעארבייט אין זייער פאבריק אין מא-לאבאנדז מיט דעם נאמען „פאטאקאל" ווערט געמאכט בהכשר גמור על חג הפסח

הכהן לעווין
בענדין
והגליל

על צד היותר טוב אונטער אונזער אויפ-זיכט און די פוטער מעגען עסען אפילו היראים והחרדים און צו בענוצען אי צו פלייש אי צו מילכיגע מאכלים אהנע שום נאכדענקונג. אויף יעדען פאקעט בעפינ-דעט זיך א שטעמפעל כשר לפסח בהשגחת הרב והבד"צ דבענדין.

ובע"ה אור ה' תשא תרפ"ז בענדין.

חנוך צבי הכהן לעווין אב"ד דפה
יהושע דומ"צ
דן יצחק דומ"צ
חנוך דוד סג"ל דומ"צ
יצחק אייזיק דומ"צ

פון די ראדאמער מעשה'לעך.

אז מ'שיקט א קאץ נאך סמעטענע...

פערפאלען, ליבע לעווער, זאגט די וועלט א ווערטיל, איז עס קודש קדשים! און אז אך און ווי איז צו דעם חכם אדער חכמה, וועלכע לאכען זיך אויס פון דער וועלט און טוען ווי זייער „קלוגער" שכל דיקטירט זיי.

די וועלט, למשל, זאגט, „אז קיין קאץ טאר מען נישט שיקען נאך קיין סמעטענע", און זאל אדרבא אימיצער פרובירען און עובר זיין אויף דעם דאזיגען בפירוש לאו—וועט ער האבען דעם זעלבען סוף, וואס עס האט גע-ביך, געהאט א היגע פריילין, וועמענס נאמען מיר ווילע נישט פערעפענטליכען פשוט דערפאר, ווייל זי איז שוין אזוי אויך גענוג געשטראפט געווארען פון גאט, און טאקי צוליב דעם, וואס זי האט געוואלט זיין קליגער פאר דער וועלט און זיך נישט רעכענען מיטן אויבענדערמאנטען ווערטיל.

די דאזיגע פריילין, פון וועלכע טאטע-מאמע האבען שוין לאנג געמעגט „נחת האבען" און וועלכע איז אגב נישט קיין ארימע, האט די גאנצע צייט בשום אופן נישט געקאנט צוקלויבען זיך א פאסענדיגען זיווג, עס זאל איהר זיין — ווי מ'זאגט — „צום הארצען". פון די הוצאות אליין, וואס זי האט אומזימט-אומנישט געשטרט אין געיעג נאך חתנים, אויספאהרענדיג א וועלט, האט מען געקענט חתונה מאכען א א-רימע כלה.

און עפיס א פינסטערען מזל האט זי געהאט צו די חתנים, מיט וועלכע זי האט דאך זיך געזעהן: איז א צווייטער געבילדעט — איז ער נישט שיין; איז א דריטער שיין און געבילדעט — איז ער א קבצן לא עליכם. און אז גאט העלפט, אז זי פאקט שוין מיט מזל א העכט, וואס האט אין זיך אלע מעלות צוזאמען ווי שיינקייט, בילדונג און רייכטום — האט ער אבער אזא חסרון, וואס ס'איז א הרפה צו דערציילען פאר לייטען: ער איז א געוואלדיגער עקשן, און זיין גאנצע עקשנות באשטייט אין דעם, וואס ער וויל איהר נישט — זאגט ער — און טוט איהם עפעס!..

אבער אינזער פריילין פלעגט פון איהרע דורכפאלען דאך נישט זיין ביי זיך געפאלען און — ווייטער זוכען! און אז מ'זוכט — געפינט מען. האט זי טאקי אויף איינע פון איהרע לעצטע באגעגענישען געפינען א חתן, א יונ-געמאן פון קעלץ מיט אלע מע"ות: יונג, שיין, געראטען, מיט איין ווארט-- א צאצקע א יונגערמאן! און דער עיקר ער איז נישט אזא עקשן, דאס הייסט ער קווינקעלט זיך אפילו אביסעלע צו, נאר עס גייט אין א קלייניגקייט; סך הכל אין עטליכע הונדערט דאלאר.

זענען געפלויגען דעפעשען און בריף פון ראדאם קיין קעלץ און פון קעלץ קיין ראדאם און מ'איז, לסוף דורכגעקומען, אז אויף דינסטאג זאל דער חתן קומען קיין ראדאם, וואו מ'וועט מיט מזל תנאים שרייבען, אין וואס אנבעלאנגט די עטליכע הונדערט דאלאר וועט מען שוין ווי עס איז אנ-עצה געבען. הכלל די פריילין איז געווען זי אין זיבעטען הימעל פון גליק! אין

פוילישער ערימאן וועט די קאזיקע אפגעבען דעם יודישען ערימאן.

דאס איז, פערשטעהט זיך, ליבע צו פוילען, וואס גרעניצט מיט משוגעת, אבער א ביסעל פון דער דאזיגער פערגעטערונג איז פאראן אין יעדען פויליש־יודישען אינטעליגענט.

אין פוילען איז ענג. ביי א מיליאן יודען איז דאס ביסען ברויט פון מויל ארויסגעריסען געווארען און זיי זענען הונגעריג און עלענד, ווערט עס אויסגעלעגט, אז א מיליאן יודען זענען איבעריגע אין פוילען...

———

פעקעליש ווערט די לאגע נישט געענדערט און ווער אזוי גיך נישט געענדערט ווערט; א מיליאן יודען וועלען לעבען אין שרעקליכער נויט און אין דלות זיי וועלען פוילען נישט פערלאזען, ווייל זיי האבען לית פתח נישט וואוהין צו געהן, זיי וועלען זיך ווי עס איז איינלעבען, זיי וועלען זיך ווי עס איז צופאסען.

אבער דאס שרעקליכע צעטעל מיט דער אויפשריפט „איבעריג" וועלען זיי טראגען אויף זיך.

אין דאס האט דאך געוואלט דער פוילישער אנטיסעמיטיזם.

ווי האבען ביי יודען אליין ארויסגעריסען די הסכמה. אז פוילען האט צו פיל יודען, זיי האבען עס אין דעם יודישען בעוואוסטזיין דורכגעגעבערט, זיי האבען עס אין דער יודישער פאליטיק ווי א לאזונג אריינגעשטעלט.

דאס איז דער זיסער סם, וואס צום ענהויב באלעקט מען זיך מיט איהם און ערשט שפעטער הייבט ער אן צו ווירקען טויטליך...

די פויל־יודישע באציהונגען זענען נישט דראמאטיש, עס איז נישט קיין צוזאמענשטויס פון צוויי פיינדליכע עלעמענטען, עס איז נישט קיין שארפער קאנפליקט צווישען קעגנערישע קרעפטען. די פויליש־יודישע באציהונגען זענען טראגיש, ווייל דער יודישער צר איז א געוויסער מאס אויך פויליש, און דאס פוילישע אין איהם איז אפשר שטארקער ווי דאס יודישע. האט דער יוד אין פוילען דעם שווערסטען קאמף מיט זיך אליין. עס ראנגלען זיך אין איהם גופא דאס פוילישע און דאס יודישע, ער ווייסט אליין נישט צו וועלכען צד ער געהערט.

יצחק גרינבוים איז דער דרייסטסטער און אויפריכטיגסטער פויליש יודישער פאליטיקער. אבער אויך ער האט זיך אונטערגעשריבען. אז אין פוילען זענען דא צופיל יודען, נישט צופיל בעפעלקערונג, נישט צופיל מענשען בכלל, נאר צופיל יודען, א גאנצער מיליאן איבעריגע יודען.

און זאל מען נישט מיינען, אז עס איז בלויז א ווארט, בלויז אן אומגליקליך ווארט, וואס האט זיך גאנץ צופעליג ארויסגעכאפט ביי איינעם פון מויל און האט זיך אוועקגעקייקעלט איבער דער וועלט. ניין, עס איז א ווארט א פראגראם, מען האט עס אונז אונטערגעווארפען מיט א בייזער כוונה.

ביי די גרעסטע עקאנאמישע קאטאסטראפעס, וועלכע זענען פארגעקומען אין די לעצטע יאהרען אין פערשידענע לענדער, אין די גרעסטע הונגער־צייטען, ווען טויזענדער און צעהנדליגע טויזענדער זענען ארומגעגאנגען פערשמאכטע האט מען אין ערגיץ נישט געהערט פון איבעריגע מענשען.

און דאס רעדען פון איבעריגע יודען, וואס דארפען וואס גיכער אוועק פון פוילען, האט געפיהרט צו דער פירטער עליה אין ארץ־ישראל. און מיר אלע ווייסען דאך, מיט וואס זי האט זיך געענדיגט.

פוילען האט א צו גרויסע בעפעלקערונג, אמת. אבער נישט יודען מאכען זי צו גרויס. פוילען איז ארים און יודען ווי א טייל פון דער פוילישער בעפעלקערונג זענען ארים.

פארוואס זענען גראד די יודען די איבעריגע?

אכטונג! ווילסט זיך עלעגאנט און ביליג קליידען. אכטונג!

זא ווענד זיך צו דער לאנג עקזיסטירענדער פירמע

א. קיילער, ראדאם לובלינער 36,

וועלכע איז פערזעהן צום זומער סעזאן אין א גרויסען אויסוואהל פון

מענער אנצעגער, פאלטעס, גומי מאנטלען

א. א. איך עמפפעהל מענער הוטען פון אינלענדישע און אויסלענדישע פירמעס צו קאנקורענץ פרייזען

פ. ס. איך נעם אויך אן בעשטעלונגען פון אייגענע און אנגעטרויטע סחורות.

ערשטקלאסיגע ארבייט.

די קאאפעראטיווע

האנדווערקער־באנק

אין ראדאם, לובלינער 31.

פיהרט אויס אלע באנק—אפעראציעס.

נעמט אן אינקאסא איבערווייזונגען,

וועלכע ווערען אויסגעצאהלט אין דעם זעלבען טאג.

די נייעסטע און שעהנסטע

„טאפעטען"

בעדינענד ביליג, פערקויפט

ש. שטיינמאן

ראדאם, לובלינער № 21

ביטע זיך צו ערקונדיגען!

זעך האט איהר אבער געקרענקט: טאמער אפשר ער, דער חתן הייסט עס וועט זיך איינשפארען און האלטען זיך פעסט אן כלל „ריבא—פיש, געלט—אויפן טיש", און אזוי ווי איהרע עלטערען, ווייס זי, ווילען איהם אפטאן א שפיצעל און אריינגאנ׳ען איהם אין זאק — האט זי מורא, אז פון שידוך זאל זיך אמאל, חלילה, נישט אויסלאזען א בוידעם און זי זאל ווייטער נישט בלייבען „אויף כלה און ווידער מויד"...

און אז ס'דריקט עפעס אייפן הארצען און מ'שעמט עס אין זיך, קען מען דאך. שונאי ציון, צופלאצט ווערט. האט זי טאקי איהר ביטער הארץ ענטדעקט איינע פון איהרע געטרייסטע און אינטימסטע חבר'טעס, א יונגע מיידעל — א ברען, נאר נישט פאר קיין אידישע טאכטער געדאכט, עס איז „גרליבא"— נישטא קיין גראשען ביים לייב און לעבען. און אז יענע, דערוויסענדיג זיך ווער דער חתן איז, האט איהר פארטרויט א סוד, אז ער איז איינער פון איהרע בעסטע בעקאנטע, אויף וועלכען זי האט א שטארקע ווירקונג — איז אונזער כלה געווארען מלא שמחה, פיהלענדיג ווי שווערע שטיינער קייקלען זיך אראפ פון איהר הארצען, און ס'איז איהר איינגעפאלען א געדאנק: בעטען איהר געטרייער חבר'טע, אז ווען דער חתן איהרער וועט קומען אהער צו די תנאים, זאל זי, די חבר'טע הייסט עס, איבעררעדען מיט איהם פנים „אכצען און דרייצען" און זעחן ווירקען, אז ער זאל זיין אביסעלע ווייכער אין זיינע פאדערונגען, צוזאגענדיג איהר דערפאר, אז אין א גיטען אופן איה"ש וועט זיך איהר אפדינען. די חבר'טע ווידער, דערוויסענדיג זיך וועגען איהר ראליע אלס שדכנ'טע, האט גערן איינגעשטימט און צוגעזאגט פון איהר זייט צו ערלעדיגען אלץ אין בעסטען ארדנונג...

און אט איז היינטיגע וואך געקומען דער לאנג־דערווארטענער דינסטאג און אויפן היגען וואקזאל האט זיך בעוויזען דער קאלבצער יונגערמאן, אנגעטאן אין זיין גאנצען חת"אוניפארם. ביים אנקומען האט איהם בעגעגענט, אויסער די כלה, אויך איהר חבר'טע, וועלכע האט זיך מיט איהם גאנץ ווארים בעגריסט, אזוי ווי מיט אלטע גוטע בעקאנטע, פון וואקזאל זענען זיי אלע אפגעפארען אין שטאט און זיך אפגעשטעלט אין איינעם פון די היגע האטעלען. דארטען האט זיך די כלה אוזעגענט מיטן חתן, איבערלאזענדיג איהם אין זיכערע הענט — ביי איהר חבר'טע, דער שדכנ'טע...

ביי דער כלה אין שטוב האט מען זיך דערווייל צוגעגרייט צו די ביינאכטיגע תנאים און אז ס'איז געקומען דער אווענד, איז שוין טאקי אלץ געווען אין ארדנונג: די כלה־אויסגעפוצט אין עפיג און אין האניג, די טעלער— גרייט צו צוברעכען, די פלעשער משקה— גרייט געעפענט צו ווערען און די ביסל געסט, די סאמע נאהנסטע קרובים, וואס מ'האט איינגעלאדען— גרייט צו נעמען אין מויל אריין. איינער האט נאר געפעלט. און דאס איז געווען דער בעל שמחה אליין—דער חתן!.. און אז ס'איז מיאוס און פאוס געווארען צו ווארטען, זענען די בני בית געווארען שטארק אומרואיג און מ'האט זיך אויסגעלאזען איבערן שטאדט זוכען דעם חתן. נאר דער חתן איז אזוי ווי אין וואסער אריין: אין ערגעץ איז פון איהם קיין שפור נישט געווען. אין האטעל, וואו ער איז פערפאהרען, האט מען דערקלערט, אז נאך באלד אינדערפריה איז ער אוועק

אקטועלע ענינים.

(וועגען די קומענדיגע וואהלען צום נייעם שטאדט-ראט)

ווי מיר האבען שוין אין פריהערדיג'ן נומער פו'ן אונזער צייטונג מיטגעטיילט, איז דורכ'ן ה' וואיעוואדע אין קעל'ץ בעשטימט געווארען אפיציעל דער טערמין אויף די וואהלען צום נייעם שטאדט-ראט, דער 8-טען מאי. פון 6-טען קוויעטשען אן דארף דער מאגיסטראט דורכפיהרען אלע פארמאליטעטען און מאכען אלע נויטיגע פארבערייטונגען צו די נייע וואהלען. אין ציזאמענהאנג דערמיט האט דער מאגיסטראט דעם פאריגען פרייטאג פונאנדערגעשיקט צו אלע הויז-ווירטען, פארמוליארען אויף אויסצופילען די נעמען פון לאקאטארען אין עלטער פון 21 יאהר אן וועלכע האבען וואהל-רעכט.

דער מאגיסטראט איז אבער געווען צו-שפארזאם, און בעשטימענדיג א טערמין אין משך פון וועלכען די בעלי-בתים מוזען אט די פארמוליארען אויספילען — געגעבען צייט נישט מעהר ווי דריי טעג, בעזונדערס איז אונפערשטענדליך, וואס דער מאגיסטראט האט פונקט אויסגעקליבען די דריי טעג אויף פרייטאג, שבת און זונטאג, א צייט גראד אזעלכע, ווען די יודישע הויז-ווירטען וועלען צוליב שבת זיין בעשווערט ביים אויספיהרען זייער פונקציע. מיר ווילען נישט חושד זיין דעם מאגיסטראט אין א שלעכטע כונה. דער מאגיסטראט האט אבער געברויכט נעמען אין אכט, אז דאס אריינרעכענען אינ'ם בעשטימטען טערמין די טעג פרייטאג און שבת, וועט פיל בעשווערען די רעליגעזע הויז-ווירטען, און אדמיניסטראטארען, ווייל פאר זיי וועט נאר בלייבען איין טאג, זונטאג, אויף צו אויסצופיהרען זייער ארבייט און ביי אזא קורצע צייט קאן צוליב דעם יאגעניש און איילעניש פארקומען מיספערשטענדינישען און טעות'ים, וועלכע קאנען זיך בעזונדערס לאזען פיהלען בעת די וואהלען.

נאך מעהר וועט אזא נישט בעקוועמער טערמין בעשווערען די יעניגע בעלי בתים, אדער אדמיניסטראטארען, וועלכע פערוואלטען מיט עטליכע הייזער, וועלכע וועלען אזוי נאך געצווינגען זיין אין א בהלה'דיגען צושטאנד אויסצופילען די רשימות פון זייערע וועהלער-לאקאטארען פון עטליכע הייזער אין פערלויף פון איין טאג.

ט'איז דעריבער געווען א נישט גענוג בערעכענטער שריט מצד דעם מאגיסטראט צו בעשטימען דעם דרייטאגיגען-טערמי'ן אויף פרייטאג, שבת און זונטאג.

געוויס איז דעם מאגיסטראט גענוג בעוואוסט אין קלאר, אז דאס אויספילען די רשימות מיט די נעמען פון די וואהל-בערעכטיגטע האט א ערשטקלאסיגע בעדייטונג פאר'ן גאנצען גאנג פון די וואהלען, ווייל פון דער פערשריבענע צאהל וועהלער איז אבסאלוט אבהענגיג דער רעזולטאט פון דער צאהל אויסגעוועהלטע ראטמענער. די נעמען-רשימות זענען דער ערשטער יסוד פאר דער גאנצער וואהל-פראצעדור און יעדער וועהלער האט נאך דאן רעכט צו געהן צו דער וואהל אורנע און אבגעבען זיין וואהל-צעטיל, ווען ער פיגורירט אויף דער וואהל-ליסטע. אין פאל, ווען זיין נאמען איז דורכגעלאזען און פערגעסען געווארען ענטשטעהט א גאנצער פלאנטער, פון וואס די קאנסעקווענצען פאלען על פי רוב אויס פאטאל פאר'ן וועהלער, וועמען ס'קומט אמהערסטענטייל אויס צוליב דעם צו פערלירען די וואהל-רעכט.

ווי עס איז אלזא צוזעהן איז דער סטאטיסטישער צוזאמענשטעל, וואס די בעלי בתים אדער זייערע הויז-אדמיניסטראטארען פיהרען דורך מיט דער הילף פון זייערע ספעציעלע לאקאטארען-רשימות, דער וויכטיגסטער פאקטאר, דער הויפט - קאנסטרוקטיהער טהייל פונ'ם וואהל - אפאראט, דורך וועלכען עס ווערט צעמענטירט דער ערשטער פונדאמענט צום נייעם בנין, וואס הייסט שטאדט-ראט.

די רשימות, וואס די הויז-ווירטען פולען אויס מיט די נעמען פון זייערע לאקאטארען ווערען אין טאג פון די וואהלען בייגעלעגט פאר יעדען וואהל-רעוויר און איידער דער וועהלער גיעט אן זיין שטים-צעטיל ווערט דורך דער בעשטימטער וואהל-קאמיסיע פריהער קאנטראלירט צי דער נאמען פונ'ם בעטרעפענדען וועהלער פיגורירט אויף דער בייגעלעגטען הויז-ליסטע, וואס דער ווירט, אדער אדמיניסטראטאר האט אויסגעפולט און עס צוגעשטעלט דעם מאגיסטראט.

ס'איז דעריבער א אונפערשטענדליכע זאך, וואס דער מאגיסטראט האט בכלל בעשטימט אויף דעם צוועק א צו-קורצען טערמין פון דריי טעג און דערצו נאך אריינרעכנענדיג פרייטאג, שבת, ווען פאר די רעליגעזע יודישע בעלי בתים און אדמיניסטראטארען איז שטרענג פערבאטען אין דעם טאג צו שרייבען און אויספולען די רשימות.

ס'וואלט נישט געשאדט, אונזערע פארשטעהער זאלען דערוועגען אויפמערקזאם מאכען דעם מאגיסטראט און אויב ס'איז מעגליך צו פערלענגערן דעם טערמין, זאלען זיי עס טאקי אונבעדינגט פאדערען. אין פאל ווען דאס וועט שוין זיין צו-שפעט, ליגט אויף יעדען לאקאטאר, וועלכער איז נאר 21 יאהר אלט, א חוב נאכצוקאנטראלירען, צי ער פיגורירט אויף דער רשימה. ער מוז געדענקען, אז אויב ער וועט נישט פיגורירען אויף דער וואהל-ליסטע איז מעגליך, ער זאל האבען שוועריגקייטען ביים אבגעבען זיין וואהל - צעטיל. אזעלכע רשימות וועלען זיך געפינען אין מאגיסטראט און יעדער וועהלער וועט האבען די מעגליכקייט נאך פאר דעם טאג פון די וואהלען אויף צו קאנען קאנטראלירען, צי ער פיגורירט אויף דער וואהל-ליסטע. אין פאל ווען זיין נאמען איז צוליב א צופאל אדער צוליב אנ'אנדערע סבה דורכגעלאזען געווארען, יערט ער קאנען דערויף רעאגירען און בעמיהען זיך, אז זיין נאמען זאל ארויפגעצויגען ווערען אויף דער וואהל ליסטע, עווענטועל אויף דער צוגאב - ליסטע. אויב אזעלכע וועט איינגעפיהרט ווערען.

יעדענפאלס, ווי עס זאל נישט זיין, בעדארפען די וועהלער זעלבסט און זין האבען צו זארגען וועגען דעם, אז זייערע נעמען זאלען זיין פערשריבען אויף די וואהל-ליסטעס, אין מאגיסטראט וועט געוויס, ווי שטענדיג געפינען זיך די וואהל-ליסטעס פון יעדען רעוויר עטליכע טעג פאר די וואהלען כדי די וועהלער זאלען קאנען פריהער קאנטראלירען צי זייערע נעמען זענען פערשריבען.

די וועהלער דארפען דאס נישט פערגעסען.

מ. שמשון.

ציזאמען מיט א היגער פריילין און מעהר האט ער זיך א גאנצען טאג דארטען נישט געוויזען.

זעהענדיג, אז דער חתן איז פערפאלען געווארען, האט די כלה אליין מטריח גע'ווען איהר כבוד און מיט א פערקלעמט הארץ איז זי אוועק איהם זוכען. אבער ווי גרויס איז געווען איהר איבערראשונג, ווען זי האט איהם ענדליך געפאקט אויף איינער פון די היגע גאסען, שפאצירענדיג פעסט געארעמט מיט זיין „שדכנ'טע” און נישט קלערענדיג אפילו גיין צו די תנאים.

— — — — — — — — —

— — — — — — — — —

איהר קענט שוין אליין פערשטיין.

ליבע לעזער, אז די טעלער, וואס זענען שוין געווען גרייט צו צוברעכען, זענען געבליבען גאנצע און דער עולם האט געמוזט אוועקגיין פערשמאכטע, נעבעך, נישט אפנעצענדיג די ליפען... כדי צו פערגלעטען די מעשה, האט מען זיי דערקלערט, אז דער חתן קען צו די תנאים נישט קומען, ווייל ער איז פלוצלינג קראנק געווארען אויף דער גריפע רחמנא לצלן...

איצט האלט עס שטארק דערביי, אז אנשטאט א תנאים מיט דער כלה, זאל דער חתן איינגיכען פראווען א חתונה מיט זיין „שדכנ'טע”...

קאכלעפל.

א נוצליכער פערלאג.

ווי מיר ווערען געוואויר, טרעט צו די בעקאנטע אין ווארשא פערלאג-פירמע, „אינטערנאציאנאלע-רעקלאמע געזעלשאפט רודאלף מאססע”, וועלכע האט אין פאריגען יאהר ארויסגעגעבען א אדרעסען בוך פון פוילען פאר האנדעל, מלאכה און אגראר-קולטור — ארויסצוגעבען אין די קורצעסטע צייט נאך אזא בוך, וואס וועט ערשיינען אין גרודזשען ה. י.

דער קאלאסאלער ערפאלג פון דער ערשטער אויסגאבע, איז דער בעסטער בעווייז, ווי נויטיג עס איז ביי אונז אזא מין פערלאג, וועמענס אויפגאבע עס איז צו בעדיענען מיט ערשט-קוועלידיגע און פינקטליך אויספיהרליכע אינפארמאציעס וועגען דער גאנצער האנדעלטשאפט און פראדוקציע אין דער מדינה. יעדערער סוחר און פאבריקאנט בעזיצענדיג אזא בוך, וועלכער ענטהאלט צענדליגע טויזענדער אדרעסען פון אלע פירמעס אין פוילען, האט פשוט פאר זיך א וועג-ווייזער, וואס העלפט איהם מיט ביים ענטוויקלען זיין אויפארבייטונג און פיהרען זיינע געשעפטליכע אנגעלעגענהייטען. דאס ערשיינען פון אזא ריזיגען אינפארמאציע בוך וועט בלי ספק ארויסרופען גרויס צופרידענהייט און וועט בעגריסט ווערען פון דער גאנצער אינדוסטריעלער און האנדעלס-וועלט. יעדער וואס וויל שטעהען אין קאנטאקט מיט דעם דאזיגען פערלאג אויסגעבענדיג דעם אדרעס פון זיין אינטערנעמונג, אדער האנדעלס פירמע, בעדארף זיך ווענדען לויט דעם אדרעס פון רעדאקציע.

Warszawa Marszałkowska 124
tel. 305--68.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי אין ראדאם.

היינטיגען מאנטאג ביינאכט 2 א זייגער איז מיט א אויטא אנגעקומען קיין ראדאם דער אינערן-מיניסטער ה׳ סלאוואוי סקלאדקאווסקי. אריינפאהרענדיג אין שטאדט האט דער אויטא פערגרעסערד אין א גרויסע מאס די עלעקטרישע קראפט פון רעפלעקטאר, וואס איז מיט די פערקעהר-פארשריפטען פערבאטען. געטוהן איז דאס געווארען מיט דער כונה, וואס מיניסטער סקלאדקאווסקי האט געוואלט אויספראבירען, צי דאס וועט צו ציהען די אויפמערקזאמקייט פון די פאליציי-וואכען און צי זיי היטען פינקטליך אב די דערמאנטע פארשריפטען. די פראב פון מיניסטער האט בעוויזען, אז די ראדאמער פאליציי האט א גענוגענדע רוטין אויפן דאזיגען געביט. און דער אויטא איז טאקי צוליב דעם טעם אבגעשטעלט געווארען אין זיין שנעלען פאהרען פינם דיזשורירענדען פאליציי-פאסטערונעק אויף דער לובלינער גאס. די ערקלערונג פון די אין-אויטא-זיצענדע פאסאזשירען, אז זיי בעניצען די צו-שטארקע ליכט צוליב דעם, וואס אויף די וועגען איז זעהר פינסטער, האט דער פאליציאנט נישט אנגענומען פאר קיין תירוץ און וויטער געפאדערט צו פערקלענערן די ליכטיגקייט פון רעפלעקטאר. דאן האט זיך איינער פון די פאסאזשירען פארגעשטעלט פאר מיניסטער סקלאדקאווסקי און גלייכצייטיג פעראָרדענט צו מעלדען דעם ה׳ סטאראסטא; דעם פאליציי-קאמענדאנט און דעם קרייז-דאקטאר, אז זיי זאלען זיך פארשטעלען פאר איהם אין די פריה אין האטעל „זשימסקי״, וואוהין דער אויטא איז טאקע פערפאהרען

צו דער בעשטימטער צייט האבען זיך די פארשטעהער פון דער ארטיגער מאכט פארגעשטעלט פאר׳ן מיניסטער און זיי זענען אוועק אין קאמיסאריאט. אויפ׳ן פערלאנג פון מיניסטער סקלאדקאווסקי האט זיך געמעלדעט דער זעלבער פאליציאנט, וואס האט ביינאכט פערהאלטען דעם אויטא. און דער מיניסטער האט איהם געשאנקען 50 זלאטעס פאר צופאסען זיך פינקטליך צו די הערשענדע פארשריפטען. פון קאמיסאריאט זענען זיי אוועק בעקוקען דעם סאניטארען צושטאנד פון שטאדט. דער מיניסטער האט בעזוכט די האטעלען: אייראפעיסקי, כאנדאניפרסקי און זשימסקי, די ערשטע צוויי האבען נישט ענטשפראכען די סאניטארע בעדינגונגען, דאגעגען האט דער פערוואלטער פון האטעל זשימסקי בעקומען א דאנק פאר דער מוסטערהאפטער ארדנונג אין דער סטרוזש פאר אבהיטען דעם סאניטארען צושטאנד פון הויף האט בעקומען 50 זלאטעס.

דער מיניסטער האט ארויסגעגעבען א רייהע פעראָרדנונגען. צווישען אנדערעס האט ער פעראָרדענט, אז אין משך פון א חודש מוזען 10 הייזער פון שטאדט—לויט דעם איינזעהן פון די ארטיגע מאכט—ווערען רעמאנטירט, און די פאליציי זאל אכטונג געבען, דאס אויף יעדען הויף זאלען די מיסטקאסטענס זיין ווי געהעריג צוגעדעקט.

דינסטאג האלב צעהן פריה איז דער מיניסטער אבגעפאהרען אין דער ריכטונג פון ווארשא.

דעם מיניסטער האבען בעגלייט דער שעף פון דער קאנצעלאריע פונ׳ם אינער׳ן-מיניסטעריום, א דאקטאר און צוויי סעקרעטארען.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער פעראָרדנונג פון מיניסטער סקלאדקאווסקי האט די היגע פאליציי פעראָרדענט אלע הויז-ווירטען, אז ביז׳ן קומענדיגען מאנטאג מוזען אלע מיסט-קאסטענס אין די הויפען זיין פערזעהן מיט געהעריגע דעקען. אויך די לאקאטארען מוזען האבען השגחה אויף דער ריינקייט פון די הויפען און שטיגען. פאר עובר זיין דראהט א געלד-שטראף און אונבעדינגטער ארעסט.

פאר וואס אינטערוועניערן נישט די יודישע פארשטעהער?

מיר האבען שוין איינמאהל אויפמערקזאם געמאכט אויף דער שרעקליכער לאגע, אין וועלכער עס געפונען זיך די יודישע איינוואהנער פון דער פאדוואלניא גאס צוליב דער קאנאליזאציע אויסגראבונגען, וועלכע האבען כמעט פולקאם פערשלאסען דעם צוגאנג אויף יענער גאס. מיט יעדען טאג ווערט דארט די לאגע ערגער און די „אולען״ פיהלט נישט פאר איהר עלעמענטארען חוב דורכצושלאגען א וועג פאר די דארטיגע יודישע איינוואהנער. די יודישע געזעלבער פון יענער גאס לײדען היזקות און קענען נישט לייזען. מחמת עס ווערט פיל בעשווערט די קינים צוגעהן קויפען אין די דערמאנטע געוועלבער. עס לײדען אויך דאדורך זעהר פיעל די יודישע מארק-שטעהערס פון דער שוהל-גאס, וואו יעדען פרייטאג פיהלט זיך בעזונדערס א לעבהאפטע מארק-בעוועגונג. א חוץ דעם פערשאפט דאס פיל שוועריגקייטען די יודישע מתפללים, וואס געהען דריי מאל אין טאג דאווענען אין שוהל און בית מדרש.

היינטיגע וואך האט זיך אויף פאדוואלניא גאס די לאגע נאך מעהר פערערגערט און צוליב די גרויסע רעגענס זעהט דארט אויס ווי א פערפלייצונג. עס געהט צו יום טוב. יודישע קרעמער נויטיגען זיך אין פדיון. דער יודישער עולם וועט וועלען געהן דאווענען און דא איז די גאס צואקערט און פינאנדערגעגראבען, אז ס׳איז פשוט אוממעגליך דארט דורכצוגעהן. ס׳איז א חוב פון די יודישע פארשטעהער, אזוי פון די יודישע ראטמענער, ווי אויך פון די דאזארעס תיכף וועגען דעם צו אינטערוועניערן, אז אולען זאל ווי אמשנעלסטען צוטרעטען אבריינינגען א מהלך פון יענער גאס און מאכן אבעקוועמן דורכגאנג אויף דער פאדוואלנע אין שוהל-גאס.

בעשטימט א וואהל-קאמיסאר.

ווי מיר דערוויסען זיך איז אין צוזאמענהאנג מיט די קומענדיגע וואהלען צום שטאדט-ראט בעשטימט געווארען דורכ׳ן פרעזעס פון היגען קרייז-געריכט, אלס וואהל-קאמיסאר, דער ריכטער ה׳ לודוויג לעסטקעוויטש.

פון האנדווערקער קלוב

זונטאג דעם 3-טן ד. ח. איז פארגעקומען די ערשטע געמיינזאמע קאנפערענץ פון די פערוואלטונג פון האנטוו. קלוב, ראטמענער פון שטאדט ראט זיין פערוואלטונגס און ראט-מיטגלידער פון דער קהלה געווידמעט די שטאדט-ראט וואהלען, וועלכע דארפען אין די נאהנטסטע צייט פארקומען.

אויף דער זיצונג זענען נאך דעבאטען אנגענומען געווארען פאלגענדע בעשלוסען:

1) דאס שאפען פון וואהל-קאמיטעט וועלכער דארף אנפיהרען מיט דער גאנצער וואהל-אקציע. אין וואהל-קאמיטעט גייען אריין די פערוואלטונג פון קלוב ווי אויך צו 2 פארשטעהער פון יעדען פאך.

2) בעשטייערען יעדען פעראיין מיט׳ן ספעציעלען וואהל-פאנד-שטייער, וועלכער דארף דורך די פארשטעהער איינגעמאנט ווערן נאך אין פערלויף פון די וואך.

3) אויסארבייטען די קאנדידאטען-ליסטע, וועלכע דארף פארגעשטעלט און אקצעפטירט ווערען אויף א פולען פלענום פון וואהל-קאמיטעט.

4) איינארדנען וואהלמיטינגען מיט היגע, ווי אויך איינגעלאדענע פארשטעהער פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד.

כשר לפסח

KUNEROL

איז גאראנטירטער ריינער שפיין-פעטס פון קאקאסניס

ווערט אויסגעארבייט אונטער דער השגחה פון הרב ר׳ שמואל טהרענפעלד פון מאטטערסבורג מיט׳ן הסכם פון הרב ר׳ אברהם צבי פערעלמוטער אין ווארשא.

באנקעט פון דער קרעדיט-קאאפעראטיוו פאר האנדעל און מלאכה צוליב דעם 25 יעהריגען יובל.

זונטאג דעם 9 27/3 אבענד, איז אין גרויסען זאהל פון דער געזו. באנק פשעמיסלאוויצוב, פארגעקומען א באנקעט לכבוד דעם 25-יעהריגען יובל פון דער יודישער קאאפעראטיווער באנק. אויפ'ן באנקעט, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורך די פארשטעהערשאפטען פון דער קאאפעראטיוו, זענען אנוועזענד געווען מיטגלידער און בארשטעהער פון די ארטיגע אינסטיטוציעס. צווישען די געסט האבען זיך אויך געפונען די חשוב'ע דעלעגאטען פון ווארשא און פראווינץ, וועלכע זיינען געקומען ספעציעל אויף דער אקאדעמיע.

די בעגריסונג'ס-רעדעס פון די ה"ה: פראפ. ד"ר שיצער, יחיאל פרענקעל, פ אפ. מושקאטבליט אינזש. שאשקעס; רעד. פראוואלסקי און רעיענט ראגורסקי האבען מיט זייער רייכען אינהאלט, וואס איז געווען דורכגעפלאכטען מיט השכלה, משלים און אייראפעאישען וויץ — ארויסגערופען אלגעמיינע צופריעדענהייט.

א גוטען רושם האבען אויך געמאכט די טאאסט-רעדעס פון די ה"ה: דיר. דארפמאן, יעקב דיאמענט, מ. בלומאן, דיר: מ. פרענקעל, דיר. פוקס, קאטליאר דיר. מערין, מאגנישעווסקי, דיר. פ פרענקעל, יצחק גרין, דיר. ד. פרענקעל. בזונדערס סימפאטיש האט זיך אויסגעצייכענט די שטימונגספולע רעדע פון פרעזעס פון האנדווערקער-קלוב ה' בריליאנט.

די פ ר ו י ע ן: קאנקוס, מושקאטבליט און פרענקעל האבען אויף א פראכטפולען אופן איינגעארדענט דעם באנקעט, ערפילענדיג מיט פיל פערשטענדניש און טאקט זייערע ווירטשאפטליכע עהרען-פליכטען.

געווירלט די געסט מיט שעהנע געזאנגען און לידער האט דער שנעל-אימפראוויזירטער חאר, אין וועלכען עס האבען אנטייל גענומען, פריילינס: ביאלסקי, פאפעלבוים, ויידענוועבער, אינז. שטילער און מאגיסט. סאלבע. פיל מיטגעווירקט אין דער אימפאזאנטקייט פון באנקעט האבען די ה"ה: משה ראזענבערג, יהושע שטיינמאן, יעקב דיאמענט און א. מאנדעלקארן.

דער באנקעט האט זיך פערענדיגט 4 אזייגער ביינאכט און אלע אנוועזענדע זענען זיך פונאנדערגעגאנגען אין א זעהר געהויבענער שטימונג.

ד. פ—ל.

ק א מ ו נ י ק א ט.

די ראדאמער סטאראסטווע קאמוניקירט:

צוליב דעם וואס קירצליך קומט פאר דער פאבאר פון יאהר-גאנג 1906 ווערט דערמאנט די אלע פערזאנען וועלכע בעמיהען זיך מ'זאל זיי פראלאנגירען אויף א געוויסע צייט דאס מיליטער-דינסט, דאס זיי דארפען ביילעגען דאקומענטירטע ביטעס אין דער סטאראסטווע פון 15-טען לוטי אן ביז א טאג פארן שטעהן פאר דער פאבארקאמיסיע. אין פאל ווען נאך די פאבארקאמיסיע ענטשטעהט א סבה, וואס צווינגט די מיליטער-פליכטיגע צו בעטען אזא פראלאנגאט, דארפען זייערע ביטעס אריינגעטראגען ווערען נישט שפעטער ווי פון 4 וואכן נאכדעם ווי זיי דערוויסען זיך פון די פערהעלטנישען, וועלכע צווינגען זיי אייבצוקומען מיט בקשות אויף אפצולעגען דעם טערמין פון מיליטער-דינסט.

ביטעס וועגען פערלענגערען „אדראטשעניעס" ברויכען אריינגעטראגען ווערען שפעטסטענס ביז'ן 20 טען ה. י. דאמאלס ווען עס ענדיגט זיך דער טערמין פון די פון פריהער צוגעטיילטע „אדראטשעניעס". נישט בערעכטיגטע ביטעס, ווי אייך די וואס וועלען זיך נישט צופאסען צו די אויבענאנגעוויזענע טעדמינען פערלירען די רעכט אויף צו בעמיהען זיך צו בעקומען א „אדראטשעניע".

וועגען א דראמאטישען-קרייז.

א גרופע פערזאנען זענען צוגעטרעטען צו דער גרינדונג פון א דראמאטישען-קרייז. וועלכער וועט זיין אנגעשלאסען ביי דער געז. „טאז". אין צוזאמענהאנג מיט דעם פאדערט אויף די ארגאניזיר-קאמיסיע אלע פערזאנען, וועלכע האבען אמאל אנטיילגענומען אין בעסערע ארגאניזירטער דראמ. קרייזען, צו פערשרייבען זיך אלס מיטגלידער, אין דעם שוין דערמאנטען דראמ. קרייז. דאס פערשרייבען קומט פאר אין לאקאל פון פריזיר-אנשטאלט (ביי וו. גרינשטיין).

גרויסער פראצעס אין ראדאם.

שוין 10 טעג קומט פאר אין ראדאמער קרייז-געריכט א פראצעס געגען עטליכע אינזשיניערען און דירעקטארען פון דער ראדאמער באהן-דירעקציע, וועלכע זענען אנגעקלאגט געווארען אין מיסברויכען בעת דער עקספלואטאציע פון א וואלד-געגנד, וועלכע איז אפגעקויפט געווארען דורך דער ראדאמער באהן-דירעקציע.

אויף די בעשולדיגונגס באנק זיצען: אינז. מיכאלאווסקי (א יוד) קאלינסקי געוו. דירעקטאר פון די פינאנץ אבטיילונג אין די באהן-דירעקציע, אינזש. העניקאווסקי, פיאנטקאווסקי, אדוו. שטשאווינסקי, דירעקטאר פון דער יורידישער אבטיילונג אין דער באהן-דירעקציע. מיטרעטען ארויס 2 פראקוראטען. די אנגעקלאגטע ווערען פערטיידיגט פון ווארשאווער און ראדאמער אדוואקאטען. דער אורטייל ווערט ערווארט ארום שבת.

1922 — 1927

Stow. Pomocy Stud. Żydom „Auxilium Academicum Judaicum" w Radomiu.

Z okazji 5-cio letniego istnienia urządza we wtorek dnia 19 kwietnia b. r. o godzinie 9 wiecz. w lokalu ZWIĄZKU KUPCÓW Lubelska 18.

TANECZNĄ WIECZORNICĘ TOWARZYSKĄ

(z atrakcjami)

Bufet słodki świąteczny!

Bilety załącza się do zaproszeń.

Bilety nie zwrócone do dnia 18 kwietnia b r. (Kurower Lubelska 1) będą uważane za nabyte!

Wejście tylko za okazaniem zaproszenie!

Bilety w cenie zł. 2.

Dr med.

F. ŻABNER

(choroby kobiece i akuszerja)

RADOM, UL. LUBELSKA 33

OGŁOSZENIE.

W celu umożliwienia PP. Odbiorcom Elektrowni szerokiego stosowania prądu elektrycznego do użytku domowego (czajniki, rondelki, piece, żelazka, odkurzacze, froterki, lodownie, pralnie elektryczne i t. p.) Zarząd Elektrowni Radomskiej będzie stosował od 1 kwietnia r. b. **taryfę ulgową 37 groszy za 1 kilowatogodzinę** (50 % opustu względem taryfy normalnej) do nadwyżki miesięcznego zużycia tegoż miesiąca 1926 roku.

PRZYKŁAD: w kwietniu roku 1926 zużyto — 10 kwg.
w kwietniu roku 1927 „ — 15 kwg.
co daje nadwyżkę 15 — 10 = 5 kw., — zgodnie z podwyższem
10 kwg. obliczy się po 75 gr. = 7.50
5 kwg. obliczy się po 37 gr. = 1.85
Razem . . . 9.35

W ten sposób P.P. Odbiorcy będą mieli możność nietylko otrzymać tanio prąd elektryczny do grzejników i innych aparatów elektrycznych lecz również tanio płacić za zwiększone oświetlenie.

Obliczenie rabatu będzie dokonywane oddzielone za każdy miesiąc przy regulowaniu rachunku.

UWAGA: 1. W razie łączenia się lokatorów na 1 licznik, rabat wypłacany nie będzie.
2. Ulgowa taryfa nie będzie stosowana do urządzeń przemysłowych.

קעלצער אָבטיילונג.

וועגען די 20 גראָשען, וואָס די לאָדזשער באַנק נעמט פאַר אויפהאַלטען א וועקסעל.

לויט ווי מ'האָט אונז מיטגעטיילט פון די סוחרישע קרייזען, זאָלען די סוחרים וואָס קויפען סחורה אויף וועקסעל, פערלאַנגען, אז זייערע וועקסלען זאָלען נישט אָנגעגעבען ווערען אויף אינקאַסע אָדער דיסקאָנטא אין דער לאָדזשער באַנק אריין, ווייל זי נעמט 20 גראָשען פאַר אויפהאַלטען א וועקסעל ביז'ן לעצטען טערמין, נישט קוקענדיג דאַריף וואָס בעת דער דיסקאָנטא רעכענט די לאָדזער באַנק פראָצענט פאַר 3 טאָג לענגער.

דער דאָזיגער פאַקט, אין פאַל ווען ס'זאָל אמת זיין, קען זיין א וואָרנונג פאַר אַלע אַנדערע בענק, אז זיי זאָלען שוין מעהר קיין אָבצאָהלונגען פאַר אויפהאַלטען א וועקסעל נישט נעמען.

מיט וואָס פאַר א רעכט האָט דער ראַט פון דער פאָלקס-באַנק בעזייטיגט פון באַנק די „קרן—קימת“—פושקע?

שוין בקרוב 2 יאָהר ווי דער אָרטיגער „קרן-קימת“—קאָמיטעט האָט אין אַלע קעלצער יודישע בענק, בתוכם אויך אין די פאָלקס-באַנק (באַנק לודאָווי) אריינגעשטעלט קרן-קימת-פושקעס, וועלכע האָבען געבראַכט דורך פערשידענע מיטלען בעדייטענדע הכנסות. אזוי האָט די פושקע אין די פאָלקס-באַנק געגעבען יעדען חדש ביז 100 זל. נאָר ווי ס'ווייזט אויס האָבען די געעהרטע מיטגלידער פון ראַט נישט געקאָנט פערגינען דעם „קרן-קימת“ אזא מין הכנסה און האָט אָהן א פאַרוואָס בהלה'דיג בעשלאָסען צו בעזייטיגען די פושקע פון דער באַנק און אריינצושטעלען א אַלגעמיינע באַנק-פושקע, פון וועלכע הכנסות די באַנק וועט נעמען 70% און דער קרן-קימת 30%.

ס'ווילט זיך פרעגען דעם ראַט פון דער פאָלקס-באַנק, אויף וואָס פאַר א סמך, האָט ער זיך ענטוואָגט אַנצונעמען אזא בעשלוס? מיר וועלען זיך נאָך צו דעם ענין אומקערען. נאָר פאָרלויפיג פערלאַנגען מיר א געהעריגען ענטפער.

דער קינדער-קאָסטיומען-באַל אין די פאָלקס-שולע פון שוועסטער מינץ.

מאָנטאג, דעם 27/3 איז אין וויענער זאַל פאָרגעקומען א קינדער-קאָסטיומען באַל איינגעאָרדענט דורך די פאָלקס-שולע פון די שוועסטערן מ. און ר. מינץ.

דאָס פראָגראַם, וואָס איז בעשטאַנען פון טענץ, אָריגינעלע קאָסטיומען, העברעאישע אין פוילישע לידער — איז זעהר אימפּאָזאַנט אויסגעפיהרט געוואָרען דורך די שילערינס, וועלכע ס'איז פערטיילט געוואָרען קאָנקורסען.

דער באַל האָט זיך אין אַלע הינזיכטען זעהר גוט איינגעגעבען און האָט ארויסגערופען א גרויסע צופרידענהייט ביי די געסט, וואָס דער גרעסטער טייל פון זיי איז בעשטאַנען פון די עלטערן פון די שילערינס.

דער קאָסטיומען-באַל איז דורך די געסט, הויפטזעכליך דורך די עלטערן, אַנערקענט געוואָרען אלס גוטע אַרבייט פון די שול-לייטונג, בעווייזענדיג, אז די שולע שטעהט אויף דער געהעריגער הייך.

צי האָט א יודישער לאַווניק געהאַט רעכט צו איגנאָרירען זיינע חברים—ראַטמענער, אויף א זיצונג פון שטאָדט—ראַט?

אויף איינע פון די לעצטע זיצונגען פון שטאָדט-ראַט, איז צווישען אַנדערעס אויך בעטראַכט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון די שטאָדט-פערוואַלטונג, וועגען געבען א איינמאָהליגע סומע פון 15,000 זלאָטעס דער אלמנה פון פערשטאָרבענעם וויצע-פרעזידענט ווילטשינסקי, אַנשטאַט א שטענדיגע עמעריטור. דער דאָזיגער פאָרשלאַג האָט ארויסגערופען א הייסע דיסקוסיע. א סך ראַטמענער, יודען ווי קריסטען האָבען זיך ארויסגעזאָגט געגען דעם פאָרשלאַג, צוליעב דעם, וואָס די פרוי ווילטשינסקא בעקומט א שטענדיגע רעגירונגס-עמעריטור פאַר איהר מאַן, אַלס געוועזענער רוסישער רעגירונגס-בעאַמטער און קיין 2 עמעריטור בעניסיעס דאַרף זי נישט בעקומען. אויסער דעם איז דער פערשטאָרבענער ווילטשינסקי געוועזען וויצע-פרעזידענט נישט מעהר ווי 9 יאָהר און האָט בעקומען 900 זלאָטעס א חודש.

דער יודישער לאַווניק, ה' הערמאַן לעווי, האָט נישט קוקענדיג דערויף, וואָס זיינע קאָלעגען, די יודישע ראַטמענער זענען נישט איינשטימיג געווען צו שטימען פאַר'ן דאָזיגען בעשלוס, זיי איגנאָרירט און א דאַנק זיין אונטערשטיצונג ביי דער אָבשטימונג, איז דער פאָרשלאַג מיט א מעהרהייט פון 2 שטימען פון ה' לעווי און ה' ג. גאָלדוואַסער אָנגענומען געוואָרען.

עס איז דעריבער אונפערשטענדליך, וואָס ה' לעווי, וועלכער האָט זיך ערוואָרבען צוטרוי פון כמעט דער גאַנצער יודישער געזעלשאַפט און דערצו אויך זייענדיג פרעזעס פון קעלצער סוחרים-פעראיין, האָט געשטימט פאַר דעם פאָרשלאַג, טראָץ דעם, וואָס איהם איז גוט בעקאַנט די נויטען פון די יודישע סוחרים, וועלכע ס'קומט אויס צו דעקען 50% פון די שטאָדטישע שטייערען. ה' לעווי האָט זיך דאָך נעקענט משער זיין, אז דאָס, וואָס די יודישע ראַטמענער זענען געגען אזא פאָרשלאַג, איז עס נאָר צוליב עקאָנאָמישע טעמים און דער מאָטיוו פון זייער געגנערישער שטעלונג איז, נישט צו בעלעסטיגען די שטאָדט מיט נאָך 15,000 זל. פון וועלכע די גרעסטע העלפט עס וועט ארויפפאַלען אויף דער יודישער בעפעלקערונג. ה' לעווי האָט זיך אַלענפאַלס געברויכט פריהער צו פערשטענדיגען זיך מיט די איבריגע יודישע ראַטמענער און זיך בעקענען מיט זייער שטעלונג.

עס וואָלט זעהר וואונשענסווערטה געווען צו הערען דעם ענטפער פון ה' לעווי.

גאולת—הארץ—רינג

(אָרגאַניזירט דורך דער יודישער פרעסע)

ה' חיים וויינריב ענטפערט מיט 10 זלאָטעס און רופט ארויס די ה"ה: וואָלף קלוסקא (פרעזעס פון דער קהלה), סאָלאָמאָן רייזמאַן, יודל ראָטענבערג, אלימלך ענגלאַרד, יעקב סערצאַרזש, אלתר העללער (קעלץ), סאַלאָמאָן דיכטער (סאַקאַרניע), חנה שטרויך (כמיעלניק) און יודל ליפשיץ (וואַרשא).

ה' חיים זיעלאָני (קעלץ) גיט 5 זלאָטעס און רופט אָרויס די ה"ה: אריה צייטלין (דעם גענעראַל-סעקרעטאַר פון ציוניסטישען צענטראַל-קאָמיטעט אין פוילען בכבודו ובעצמו...), ה' ראַדונסקי (לייטער פון דירעקטאָריום פון „קרן—קימת“ אין פוילען), ד"ר מאָרגענשטערן (גענעראַל-סעקרעטאַר פון „קרן-היסוד“-צענטראַלע אין פוילען), ה' מנחם ליפשיץ (וואַרשא—על המשמרניק), ד"ר פעליקס (פינטשעוו), וויטאָלד ענגעל (פינטשעוו), שאול פעליקס (פינטשעוו), פרל' מאַניע ראָזענבערג (קעלץ), פרל' אסתר פאַכעל (קעלץ), רובינליכט (ראַדאָם—קהלה-סעקרעטאַר). פרל' חנה ראָזענבערג (מורשה פון ק. ק. ל. אין קעלץ), יעקיל עהרענרייך, דוד ראָזענעק, שמואל ראָזענעק, משה קאָפּיל פטאַשניק, יוסל באַנאַך, אברהם נאַטאַנזאָהן, מאיר האַרטמאַן, פרוי באַנאַך, יוסל ראַקאָווסקי, שלמה ווישניצקי (אַלע פון קאָזשמיערזש ווילקי).

מיט וואָס פאַר א רעכט, האָט א קהלה-פרנס געבראָכען דעם פאַרטיי-דיסציפלין און געשטימט געגען זיינע חברים?

אויף די לעצטע 2 ראַט-זיצונגען פון קהלה, האָט דער וויצע פאָרז. פון קהלה ראַט, פרנס ה' דוד ראָזענבערג, געשטימט ביי געוויסע פראַגען געגען דעם נאַציאָנאַלען בלאָק, עובר זייענדיג דערמיט דעם פאַרטיי-דיסציפּלין פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט איהם דעם מאַנדאַט איבערגעגעבען, ה' ראָזענבערג, איז אויף די ערשטע ראַט-זיצונג אַרויסגעטרעטען מיט א בעשולדיגונג געגען זיינע פאַרטיי-חברים, אז זיי זענען נאָר אויסען אריינצוברענגען מחלוקות א. אז. וו.

מיר פרעגען דעריבער דעם ה' ראָזענבערג, וועלכער האָט אויף די זעלבע זיצונג געקעמפט און קעמפט ווייטער פאַר א וועלטליכע קהלה אין פוילען זיינען פון וואָרט, וועלכע זאָל בעפרידיגען די סאָציאַלע, קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע בעדערפענישען, פון די יודישע געזעלשאַפט, אויף וואָס פאַר א סמך האָט ער געשטימט געגען חברים פון נאַציאָנאַלען בלאָק.

רענטגען און עלעקטרישער

הייל-גאַבינעט

קעלץ, טאַדעאושא גאַס № 11

רענטגען פאַר הייל און ערקענונגס-צוועקען. פאַנטאַסטאַט צו גאַלוואַניזאַציע און פאַראַדיזאַציע, בעלויכטונגען פון דער אויין-צעויקא, פעכעזש א. ד. ג. איבערברענונגען, עלעקטראַליזע, עלעקטרישע מאַסאַזשען, דיאַטערמיע צו וואַרעמען, קאַלטע צוברענונגען, אָרטאָנוואַליזאַציע, הייל-קאָסמעטיק, בעזייטיגען בויאַדאַויקעס אָהן וואונדען, אויף האָר א. אז. וו. ערעקטערישע באַדער קוואַרץ-לאַמפּ.

אַ העברעאיש-פוילישער שול-אָרגאַן ערשיינט אין די קעלצער יודישער מענער—גימנאַזיע.

מיט פערגעניגען האָבען מיר אויפגענומען די בשורה, וואָס ס'האָט אונז היינטיגע וואָך געבראַנגט דער אויפרוף פון די שילער אין די היגע יודישע גימנאַזיע, וועלכען מיר דריקען דאָ גערן איבער:

„אין די נאָהנטסטע טעג — זאָגט דער אויפרוף — וועט אונטער די רעדאַקציע פון די חברים-שילער פון די זעקסטע קלאַס, רעמבישעווסקי און סקורעצקי, אָנהויבען צו ערשיינען א העברעאיש-פוילישער שול-אָרגאַן אונטערן נאָמען „עולמנו”. דער אָרגאַן וועט בעהאנדלען אַלע אונזערע אַקטועלע פראַגען און פּאָסטולאַטען און וועט זיין א אויסדרוק פון אונזער לעבהאפטען גייסט און ערוואַכענדע געזונדטע מחשבה”.

„מיר מוזען זיך אָבגעבען א דין—וחשבון, אַז אויף אונז, שול-יוגענד, ליגט דער ערהאבענער, מאָראַלישער חוב פאַר די געזעלשאַפטליכע רעגענעראַציע. די צוקונפטיגע געזעלשאַפט מוז אין אונז האָבען געזונדטע בירגער.

„כדי זיך אויסצובילדען אויף געזונדטע בירגער, האָבען מיר זיך בעשאַפען א קליינע געזעלשאַפט אין די שולע. מיר האָבען דאָ געגרינדעט א „זעלבסטהילף” און יעצט גרינדען מיר אַן אייגענעם אָרגאַן, וועלכער וועט אונזער אינערליך וועלטעל אָבשפיגלען אייך פאַר די ברייטערע אויסערליכע וועלט. דער אָרגאַן וועט אויך דינען אַלס פעסטער בעוויז, אז די יודישע שול-יוגענד ווייס וואָס פאַר ציעלען און אויפגאַבען זי האָט פאַר זיך און, אַז זי בּאַהנט פאַר איהרע קאדרען דעם ריכטיגען וועג צו דער ארענע פון לעבענסקאמפף”.

„מיט די דאָזיגע אידעען — ענדיגט דער אויפריף — ווענדען מיר זיך צו אייך, שילער-חברים, מיט דעם קורצען אָבער הילכיגען אפעל:

„שטעלט אייך אַלע אין אונזערע רייהען!

„אַלע ווי איין מאַן צו דער מיטאַרבייט מיט אונז”!

דער קעלצער רעדאַקציאָנס-קאָמיטעט פון „ראדאָמער-קעלצער לעבען” בעגריסט די ליבהערדיגע אינטערנעהמונג פון די שילער און ווינשט די יונגע קאָלעגען דעם בעסטען ערפאָלג.

אין אַלגעמיין בעשטעטיגט זיך דער פאַקט, אַז די היגע יודישע גימנאַזיע וועקט און ענטוויקעלט ביי איהרע שילער דאָס יודישע און וועלטליכע בעוואוסטזיין, און אז טראָץ איהרע שטענדיגע מאַטעריעלע מאַטערנישען, איז זי דאָך א קוואַל פון ברכה פאַר אונזערע קינדער.

ווי מיר הערען, איז אויפ'ן וואונש פון דעם גימנאַזיע-דירעקטאָר, ד״ר פייפער, לעצטענס אויך אויסגעוועהלט געוואָרען פון צווישען די פערוואַלטונגס-מיטגלידער א ספעציעלע שול-קאָמיסיע, וועלכע האָט די אויפגאַבע בייהילפיג צו זיין דעם דירעקטאָר אין די פערשידענע ערציהערישע און פעדאגאָגישע ענינים פון די שולע. לײדער איז אָבער צו בעדויערן די גלייכגילטיגקייט פון פיל עלטערן, וועלכע שלעפען נאָך ביז היינט אָב מיט'ן בעצאָהלען דעם שכר למוד און זענען דאמיט גורם, אַז די פערוואַלטונג ווי אויך די קאָמיסיעס, וועלכע וואָלטען געקענט וואָס מעהר נוצליכעס אויפטהון פאַר די גימנאַזיע, אין גייסטיגען זינען — מוזען שטענדיג פערנומען זיין מיט די דאגה פון געלד-פערזאָרגונג, וועלכע פערנעמט זיי די גאַנצע ענערגיע און חושים.

ס'איז דעריבער די העכסטע צייט, אז די עלטערן זאָלען זיך דאפון אָבגעבען א דין וחשבון.

דער קהלה-ראַט אַסיגנירט 12.000 זלאָטעס אויף „קמחא”.

אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה-ראַט איז בעשלאָסען געוואָרען צו אסיגנירען א סומע פון 12.000 זלאָטעס אויף „קמחא”. אַ טייל פון דער סומע וועט געגעבען ווערען דער געזעלשאפט „עזרא—לצבא”, וועלכע וועט אַזוי ווי יעדעס יאָהר, איינאָרדענען אַ פסח-קיך פאַר די יודישע זעלנער אויף גאַנץ יום-טוב און פאַר די יודישע ארעסטאַנטען. די רעשט סומע וועט פערטיילט ווערען צווישען דער אָרימער בעפעלקערונג אין געלד און אין מצות. די פערטיילונג פון געלד אין מצות וועט זיך אָנהויבען דעם קומענדיגען זונטאַג, דעם 10-טען ה. ח.

אַ צוזאַמענפאָהר פון די לערער פון די יודישע פאָלקס-שולען.

שבת, דעם 9-טען ה. ח. 10 אַ זייגער פריה קומט פאָר אין לאָקאַל פון פראָפ. פעראיין פון די אָנגעשטעלטע בעשעפטיגט אין האנדעל און ביוראען (מארק 6) אַ וואויעוואודסטווא-צוזאַמענפאָהר פון די לערער פון די יודישע פאָלקס-שולען.

I.

די אָרגאַניזירונג פון אַ פראָפ. פעראיין פון די לערער פון די יודישע פאָלקס שולען.

דעם 20-טען מערץ, ה. י. איז אין לאָקאַל פון פראָפ. פעראיין פון די אָנגעשטעלטע בעשעפטיגט אין האנדעל און ביוראען, פאָרגעקומען א אַלגעמיינע פערזאמלונג פון די לערער פון די יודישע פאָלקס-שולען. די פּאָרזיצערין פון אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיטעט, פר״ל פלאַנצער האָט אָבגעגעבען א בעריכט פון די ביז איצטיגע טעטיגקייט פון לערער-פעראיין „אגניסקא” אין קעלץ, די פאָרז. האָט מיד'ע געווען אַז דער אָרגאַניזיר קאָמיטעט האָט זיך געפליסט צו לעגאַליזירען דעם פעראיינס-סטאַטוט, האָט אַרויסגעשיקט די פר״ל פלאַנצער אַלס דעלעגאַטין אויף דעם וואויעוואודזטווא-לערער-צוזאַמענפאָר אין בענדין און האָט אָנגעקניפּט נאָנטע בעציהונגען מיט די שכנות'דיגע שטעדט, וועגען אָרגאַניזירען אָבטיילונגען פון לערער-פעראיין „אגניסקא”. נאָכדעם ווי די פערזאמלטע האָבען גענומען צום קענטעניש דעם בעריכט איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פערוואַלטונג פון פאָלגענדע ה״ה: פריכטערמאַן (פאָרז.), פר״ל פלאַנצער (וויצע פאָרז.), פר״ל צעמבערקאָוויץ (סעקרעטאַרין) פר״ל ל. קאפעל (קאסירערין) און פר״ל ג. קויפמאַן. אין דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע זענען אַריין די פר״ל: טאַניע ראָזענבערג, ע. עלענצוויג און ט. קאפעל.

די פערוואַלטונג האָט זיך ענערגיש גענומען צו דער אַרבייט. צווישען אַנדערען איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען א דעלעגאַט אויף דעם אַלגעמיינעם צוזאַמענפאָר פון די יודישע לערער, וועלכער קומט פאָר אין וואַרשא דעם 20 און 21 אַפּריל ה. י.

די הויפּט אויפגאַבע פון פעראיין וועט זיין צו שטיין שטענדיג אויף דער וואך לטובת די אינטערעסען פון די לערער פון די יודישע פאָלקס שולען.

דער סעקרעטאַריאַט פון פעראיין איז טעטיג יעדען זונטאַג און מיטוואָך פון 7 ביז 8 אָווענד אין לאָקאַל פון פראָפ. פעראיין פון די אָנגעשטעלטע בעשעפטיגט אין האנדעל און ביוראען (מארק 6).

דער אַדרעס פון פעראיין איז: י. צעמבערקאָוויטש, קעלץ, (לעאָנארדא № 15).

פון קעלצער שטאָדט ראַט.

דאָנערשטאָג, דעם 31 מערט ד״י. איז ביי א קליינע צאָהל מיטגלידער פאָרגעקומען א זיצונג אין היגען שטאָדט-ראַט.

עפענענדיג די זיצונג האָט דער פרעזעס ה' קאָסטוך מיט רירענדע ווערטער דערמאָנט דעם פאַרשטאָרבענעם טיט פון שטאָדט-פרעזידענט ה' ליקאַשעוויטש, וועלכער האָט זעקס יאָהר ווירקזאַם געאַרבעט לטובת די שטאָדט.

נאָך'ן בעעהרען דעם אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם דורך אויפשטעהן, איז מען צוגעטרעטען צום טאָג אָרדנונג.

לויט'ן פאָרשלאַג פון די פינאַנץ—און—בודזעט קאָמיסיע, איז בעשטימט געוואָרען צו אסיגנירען פאַר די אַלמנה פון פרעזידענט, א געלד ירושה, אין דער הויך פון 3 חדשים פענסיע פון פערשטאָרבענעם.

ס'איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון ה' קאָסטוך אָבצולעגען די וואהלען פון א נייעם פרעזידענט ביז די וואהלען פון א נייעם שטאָדט-ראַט, און ביז דאַן זאָל צייטווייליג פערטרעטען דעם אמט פון פרעזידענט דער וויצע פרעזידענט.

אויספיהרליך אין קומענדיגען נומער.

„הזמיר”-קאָנצערט אָבגעלייגט אויף חול המועד פסח.

דער קאָנצערט פון „הזמיר”, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען פאָריגען שבת, איז צוליב נישט פאָראויסגעזעהענע סיבות, אָבגעלייגט געוואָרען אויף חל—המועד פסח. דער טאָג פון קאָנצערט וועט בעזונדערס געמאָלדען ווערען.

פון „תומכי עניים”.

דער „תומכי עניים” וועט געבען מצות אויף פסח צום האַלבען קאָסטען-פרייז, וויפיל ס'קאָסט פאַר פריוואַט. ווער עס וויל בעקומען מצות צו דעם פרייז, זאָל קומען איינצאָהלען ביז זונטאַג דעם 10-טען אַפּריל ה. י. פון 7 ביז 9 אווייגער אָווענד אין לאָקאַל פון „תומכי עניים” סילניטשנא 5.

דער פסח-נומער

פון אונזער צייטונג וועט ערשיינען מיט א פערגרעסערטען אינהאַלט, פרייטאג דעם 15-טען אַפּריל ה. י. די קעלצער אָבטיילונג וועט דאָס מאָהל האָבען א ספעציעלען הומאָריסטישען ווינקעל א. נ. „דער קעלצער חד—גדיא” רעדאגירט פון אונזער שטענדיגען מיטאַרבייטער ה' חיים זיעלאָני.

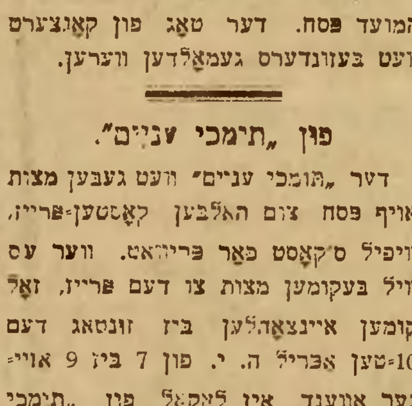

דעם עכטען

SIROLIN
«ROCHE»

קען מען ווידער בעקומען
אין אלע אפטייקען אין פוילען
צום פרייז 6,50 זל.

בשורה-טובה!
פאקוסט-פאבריק
פירמא „זלאטא„

פאבריצירט דעם בעסטען
פאקוסט פון ריינעם לאן-אייל,
העל, קלארירט, גווארענטירט
— רעיעלע בעהאנדלונג
גינסטיגע בעדינגונגען —
דעריפער פאדערט נאר פאקוסט
פון דער פאבריק „זלאטא"

Kielecki Bank Dyskontowy
spółdz. z org. odpow.
Rynek 19 tel. 196 a/b Rk. P. K. O. 101-189

ערלעדיגט ווי ביז היינט אלערליי באנק אפעראציעס:
אינקאסע פון וועקסלען, פראטעסטען, ווערט-פאפירען א. ז. וו.
נעמט אן וקלאדען קורץ און לאנג טערמיניגע ווי אויך אפשפארונגען
נעמט אויך ווייטער צו איינצאהלונגען פאר באלייכטונג פאר די קעלצער
עלעקטראוניע. די איינקאסירטע געלדער ווערן אין זעלבן טאג אויסגעצאהלט
די באנק איז אפען פון 8,30 ביז 18,30 אהן הפסקה.

די פערוואלטונג.

ד"ר י. לעוויד

ספעציאליסט פון אויגען קראנקהייטען האט זיך בע-
זעצט אין קיעלץ, אויף באדזענטינער גאס № 39
און נעמט אן פון 10 ביז 12 מיטאג און פון
4 ביז 7 אוונד.

שאקאלאד-פאבריק

OPTIMA
S. A.

אין קראקא
ארבייט אויס ווי אין די פריערדיגע יאהרן
אויך דאס יאהר

שאקאלאד
כשר לפסח

אינטער די איפזיכט
פון ראבינאט.

כשר לפסח

צערעס
שפייזעפעט

CERES Tłuszcz Jadalny

ווערט אויסגעארבייט אונטער דער שטרענגער השגחה פון הרב **שמחה פרענקעל**
מסקאווינא און קען עמפפאהלן ווערן מיט רוהיג געוויסן פאר אלע פרומע יודען.
די צערעס-שפייזעפעט האט זיך א דאנק איהר ערשטקלאסיגע קוואליטעט
ערווארבען א בעליבקייט ביי אלע בעל-הבית'טעס.
ביים איינקויפען פערלאנגט נור **„צערעס"** און גיט-צוריק נאכמאכונגען.

SATURNIA S. A. Warszawa

וואָרנונג!

עכט נור אין דער דאזיגער פארפאקונג.

צוליב דעם וואס ס'האבען זיך אין פערקויף בעוויזען פרעפאראטען, וועלכע
מאכען נאך אונזער מיטעל געגען שווייס **SUDORYN**
און וועלכע'ס נאמען אונטערשיידעט זיך נור מיטן ענדערען פון אייצעלנע
אותיות, ווארנען מיר דאס ג. פובליקום, אז דאס עכטע שוין פון א האלבען
יאהר הונדערט בעקאנט.

SUDORYN Z SITKIEM

ווערט אויסגעארבייט נאר אין מיין לאבאראטאריום, אויף וועלכען איך בעט
ביים איינקויפען

אכטונג צו געבען.

גלייכצייטיג ווארען איך די געוויסענלאזע נאכמאכער, אז מיין מיטעל איז
פאטענטירט, און יעדע נאכמאכונג וועל איך געריכטליך פערפאלגען.

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna.

„Ap. KOWALSKI"
w WARSZAWIE.

IGNASIOWI i TADKOWI ROZENFELDOM z powodu przedwczesnego zgonu BRATA ich

LOLKA

wyrazy najgłębszego współczucia składają

Heniek, Selim i Mojżesz.

בעקאנטמאכונג.

איך מאך בעקאנט דאס ג. פובליקום, דאס איך האב געעפענט
א פאטאגראפישען אנשטאלט, און איך פיהר אויס אלע
פאטאגראפישע אויפנאהמען. רעיעלע בעהאנדלונג. קומט און איבערצייגט אייך.

מיט אכטונג **אלעקסאנדער לאנדער**

קעלץ, שענקעוויטש גאס 29.

Redaktor i Wydawca Ch. M. Herc — Odbito we własnej drukarni adom Szwarlikowska № 20